

ACTA
UNIVERSITATIS
WRATISLAVIENSIS
No 898

HISTORIA LVIII

ROMUALD GELLES

Rola szkoły niemieckiej w kształtowaniu obrazu Polski i Polaków w okresie międzywojennym

WROCLAW 1986

WYDAWNICTWO UNIwersYTETU WROCLAWSKIEGO

TREŚĆ

WSTĘP	3
ROZDZIAŁ I. SZKOŁA NARZĘDZIEM "ZBROJENIA DUCHOWEGO" MŁO- DZIEŻY W OKRESIE CESARSKIM	16
ROZDZIAŁ II. PRÓBY URZECZYWISTNIENIA IDEI MIĘDZYNARODOWE- GO ZBLIŻENIA I POKOJU NA GRUNCIE SZKOŁY W LATACH MIĘDZYWOJENNYCH /ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM STA- NOWISKA NIEMIEC/	33
Szkolne wychowanie w centrum międzynarodowej opinii	33
Powołanie Międzynarodowej Komisji Współpracy Inte- lektualnej przy Lidze Narodów	37
Pionierskie prace podręcznikowe krajów skandynaw- skich	38
"Duch międzynarodowy w nauczaniu historii" tematem obrad III Kongresu Wychowania Moralnego. Genewa 1922	40
Założenie /1925 r./ i działalność Międzynarodowego Biura Wychowania	47
Weryfikacja podręczników historii w kręgu zaintere- sowań międzynarodowych organizacji historyków ..	48
Konferencja w Sprawach Nauczania Historii w Hadze /1932 r./	50
II Konferencja w Sprawach Nauczania Historii w Bazylei /1934 r./	54
Prace Podkomisji Podręcznikowej LMKWI przy Lidze Narodów	58
Rezolucja Casarésa	59
Deklaracja Ligi Narodów w sprawie podręczników szkolnych z 1936 roku	61

Reakcja poszczególnych państw	63
Stanowisko Niemiec. Niemiecko-francuskie rozmowy podręcznikowe	65
Piasko pertraktacji podręcznikowych z Polską	67

ROZDZIAŁ III. SPRAWY POLSKIE W NIEMIECKIEJ SZKOLE W OKRESIE REPUBLIKI WEIMARSKIEJ

Opinia niemiecka wobec spraw polskich po powstaniu państwa polskiego i walk o granice państwowe ...	75
--	----

1. ZAŁAMANIE SIĘ PRÓB ZREFORMOWANIA NIEMIECKIEJ SZKOŁY

Sprawy szkolnictwa w konstytucji weimarskiej	83
"Parlament oświatowy" Rzeszy	87
Utrzymanie niezależności krajów niemieckich w dzie- dzinie oświaty	90
Ustrój szkolny w okresie weimarskim	93

2. KADRA NAUCZYCIELSKA

Zróznicowany system kształcenia nauczycieli w nie- mieckich krajach	105
Pruskie akademie pedagogiczne - "twierdze niemiec- kiego ducha na Wschodzie"	108
"Nastawienie umysłowe" korpusu nauczycielskiego wobec wschodniego sąsiada	111

3. ROLA HISTORII W URABIANIU ŚWIADOMOŚCI I KSZTAŁ- TOWANIU POSTAW MŁODZIEŻY WOBEC POLSKI

Miejsce historii w szkolnym nauczaniu	115
Składniki warsztatu pracy nauczyciela historii /literatura naukowa, popularnonaukowa, czaso- pisma szkolno-pedagogiczne, prasa codzienna, literatura piękna, korelacja z innymi przed- miotami/	121
Źródła tendencji i nastrojów sprzecznych z "du- chem pojednania narodów" w szkolnych podręcz- nikach historii	125
Reakcja Polski na prowadzony w niemieckiej szkole kurs wychowawczy	133

4. ANALIZA TREŚCI PODRECZNIKÓW I INNYCH WYDAWNICTW SZKOLNYCH Z PUNKTU WIDZENIA UJMOWANIA SPRAW POLSKICH	135
Zagadnienia prehistorii	137
Okres pierwszych Piastów	141
Dzieje Śląska	143
Średniowieczna kolonizacja niemiecka na Wschodzie	144
Zakon krzyżacki i Pomorze	147
Bitwa pod Wiedniem	150
Rozbiory Polski	151
Polskie sprawy narodowe w XIX i XX wieku	154
Odrodzenie państwa polskiego w 1918 roku	155
Walki o granicę państwową polsko-niemiecką	155
Górny Śląsk	157
Wielkopolska	159
"Polski korytarz"	160
Stosunki narodowościowe w Polsce	162
Prześladowanie mniejszości niemieckiej	163
"Polnische Wirtschaft"	164
Polski imperializm	164

ROZDZIAŁ IV. SZKOŁA HITLEROWSKA WOBEC SPRAW POLSKICH

/1933-1939/	182
Koncepcje hitlerowskiego systemu wychowania i nau- czania	182
Zmiany organizacyjno-ustrojowe szkolnictwa po prze- jęciu władzy przez nazistów	186
1. KADRA NAUCZYCIELSKA	191
Czystka wśród nauczycieli	191
Zasada wodzostwa /Führerprinzip/ w szkolnictwie	192
Powołanie Narodowosocjalistycznego Związku Nauczy- cieli /NS Lehrerbund/	194
Formy "budzenia woli Wschodu" /der Ostwille/ w systemie indoktrynacji kadry nauczającej	195
Nowe zasady kształcenia nauczycieli szkół powszech- nych	200
Przeciwpolski kurs w niemieckich zakładach kształ-	

cena nauczycieli	202
Nastawienie wschodnie w przygotowywaniu kadry dla szkolnictwa średniego	212
Egzaminy nauczycielskie instrumentem umacniania nowego kursu w szkolnictwie	214
2. KIERUNEK ZMIAN PROGRAMOWO-ORGANIZACYJNYCH W HITLEROWSKIEJ SZKOLE	217
Centralna reglamentacja treści wychowawczo- kształcących	218
Powszechny "kurs historii rewolucji narodowosocja- listycznej" w niemieckich szkołach w pierwszych tygodniach nowego roku szkolnego 1933/34	220
Zagadnienia "niemieckiego wschodu" w zaleceniach programowo-podręcznikowych ministra W. Fricka z 9 maja 1933 r.	224
Metoda żywego słowa i postawa polityczna nauczy- cieli dyrektywą metodyczną szkolnego naucza- nia	231
3. PRZECIWPOLSKIE ZAŁOŻENIA SYSTEMU "LAGER- IDEOLOGIE"	234
4. SZKOLNE POMOCY NAUKOWE	243
Sprawy polskie a niemiecka polityka wschodnia w nowych wydawnictwach szkolnych	243
Deformacja i degradacja dziejów Polski na tle "szczytowych punktów niemieckiej historii" w szkolnej edukacji historycznej	249
Nazistowskie gazety "źródłem wiedzy" młodzieży .	265
Rola filmu i radiofonii szkolnej w lansowaniu i interpretacji tematów "niemieckiego Wschodu"	267
5. WŁĄCZENIE SZKOLNICTWA AUSTRIACKIEGO W SYSTEM WYCHOWAWCZY TRZECIEJ RZESZY PO ANSCHLUSSIE W 1938 ROKU	275
6. ROZMOWY PODRĘCZNIKOWE POLSKO-NIEMIECKIE W LA- TACH TRZYDZIESTYCH	277
ZAKOŃCZENIE	314

ANEKS	320
BIBLIOGRAFIA	330
ZUSAMMENFASSUNG	348
СОДЕРЖАНИЕ	358

Wojciech Górecki, Wzrost i upadek państwa polskiego w XIII w. Historia XL (A.U.Wr. nr 602), 1984
Wojciech Górecki, Wzrost i upadek państwa polskiego w XIV w. Historia XLV (A.U.Wr. nr 653), 1985
Wojciech Górecki, Wzrost i upadek państwa polskiego w XV w. Historia XLVI (A.U.Wr. nr 704), 1986

Wojciech Górecki, Wzrost i upadek państwa polskiego w XVI w. Historia XLVII (A.U.Wr. nr 755), 1987

Wojciech Górecki, Wzrost i upadek państwa polskiego w XVII w. Historia XLVIII (A.U.Wr. nr 806), 1988
Wojciech Górecki, Wzrost i upadek państwa polskiego w XVIII w. Historia XLIX (A.U.Wr. nr 857), 1989

Wojciech Górecki, Wzrost i upadek państwa polskiego w XIX w. Historia L (A.U.Wr. nr 908), 1990
Wojciech Górecki, Wzrost i upadek państwa polskiego w XX w. Historia LI (A.U.Wr. nr 959), 1991

Wojciech Górecki, Wzrost i upadek państwa polskiego w XXI w. Historia LII (A.U.Wr. nr 1010), 1992
Wojciech Górecki, Wzrost i upadek państwa polskiego w XXII w. Historia LIII (A.U.Wr. nr 1061), 1993

Wojciech Górecki, Wzrost i upadek państwa polskiego w XXIII w. Historia LIV (A.U.Wr. nr 1112), 1994

Wojciech Górecki, Wzrost i upadek państwa polskiego w XXIV w. Historia LV (A.U.Wr. nr 1163), 1995